

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

== A SZEKELYUDVARHELYI „SZEKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszűrtűkőn.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közsegek, papok, gazdasági egyleti tagok és közsegi előjárók egész évre 8 K, tanítók, közsegi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ES LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 2 fillér, vastagabb betűvel 3 fillérért más hirdetések első sorában szintén nyit-tér so a 1 K. A nyit-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpenztári cheque-számla 10,489. szám.

A nőkről, a nőknek.

Nagyságos asszonyom!

Mindenekelőtt szives elnézését kell kérnem, azon indiscretiómért, hogy legközelebb folytatott érdekes, de még véglegesen el nem döntött magánvitakozásunkat a nyilvánosság fóruma elé hozom; a tárgy oly közérdekű, hogy parancsolólag kiki-vánkozik az intim vita keretéből, mert a bizalmas szalon tompán világitó homálya nagyon sok részletet elnyel, míg a nyilvánosság intenzív fénye kellő világitásba helyezi: az igazságot...

Az intim vita keretében az ember feszélyezett helyzetbe jut, mert a társadalmi illem megszégyesése elkerülése céljából, kénytelen az igazságot tompítani és mérő udvariasságból is kerülgeti a sértő valót, nehogy — felszeg társadalom szabályaink szerint, — durvának és gorombának látszassék... Az ilyen általános nagy kérdéseket pedig, melyek a társadalom megoldandó nehéz problémái közé tartoznak, melyekhez tehát a közvéleménynek is joga van, nem lehet és nem szabad csak úgy egyoldalulag elbírálni, mert az egyéni vélemény lehet egyéni izlés, egyéni gondolkodás eredménye, mely azonban a közvéleményt sem mire se kötelezi...

A közvélemény abszolút hatalom, mely előtt mindenkinek meg kell hajolnia, a ki az emberi társadalom, bár parányi alkatrészt is képezi...

Nagyságod igaztalansággal vádolja a helyi sajtót és annak képviselőit, hogy a fővárosi lapok időszakos divatját majmolva, a társadalom zülléséért, romlottságáért, fegyelméletlenségéért, szóval minden bűnéért egyedül és kizárólagosan csak a nőket teszik felelőssé.

gaztalanságnak jelzem e vádat már eleve is azért, mert tapasztalatom szerint a helyi sajtó, függetlenül a fővárosi sajtó véleményétől hozta és hozza meg kárhóztató bírálatát; ezt talán bizonyítanom is felesleges volna; mert a fővárosi társadalom a vidékitől nagyban és egészben, minden lényegében különbözik; a fővárosi társadalmi nincs egymásra, tehát nincs tömörülésre utalva; mert az a milliónyi nagy embertömeg nincs arra kárhóztatva, hogy szoros kontaktusban éljen egymással, a mennyiben megtalálja szórako-

zását, szellemi szükségleteinek, lelki táplálékának kielégítését a túlon túl kínálkozó szórakozásokban, élvezetekben; megtalálja a vendéglőkben, fényes kávéházakban éppen úgy, mint az utcák tömkelegében. És mégis, ha jól megfigyeljük a főváros társadalmi, tehát lelki életét, ha nyitott szemmel, igazságosan bíráljuk el, azt kell tapasztalnunk, hogy ott az emberek, mint a társadalom egyes láncszemei sokkal gyorsabban megtalálják — mert keresik is egymást; a hol pedig közügyekről, közérdekről van szó, ott kéretlenül, hivatalosan ösztönszerűleg csoportosulnak, hogy együttes véleményüknek, igazuknak nagyobb súlyt és erőt kölcsönözzenek, a mit leginkább bizonyít az, hogy egyes nagyobb, történelmi momentumoknál is, az utcán csoportosult társadalom akarata emelkedik tulsúlyra... Míg a vidéki társadalom egyéb szellemi és művészi élvezetek hiánya miatt egyenesen és kizárólag egymásra van utalva és erkölcsi erejének szárnyait áldásosan csakis közös megértéssel, egymás támogatásával, tömörülésével érvényesítheti...

Még erőtlenebb, igaztalanabb a vád második része, hogy a sajtó a társadalom tespedését egyedül és kizárólag a nők rovására és terhére írja; mert a sajtó mindég és minden alkalmával ott kénytelen felemelni tiltakozó és elítélő szavát, a hol a hibákat vagy ösztönszerűleg megsejti, vagy a közvélemény hángulatának hatása alatt kénytelen tartózkodó helyzetéből a nyilvánosság porondjára lépni és néha fájó szívvvel, fájó igazságokat mondani. Tagadhatlan, hogy a felelősség mindkét nemet, férfiakat-nőket egyaránt terheli, de ha tárgyilagosan, elfogulatlanul levonjuk a mérleget, akkor logikai kényszer által vezérelve, első sorban — mégis a nőket kell erősebben vádolnunk, mert már a történelem megsárgult lapjai is kiáltóan bizonyítják, hogy az emberiség, nemzetek és társadalom sorsát a legkritikusabb pillanatokban — a nők döntötték el; legközelebbi példa arra, a mi sokat zaklatott, sokat szenvedett nemzetünk, mely talán még most is a legdurvább abszolutizmus görnyesztő jáрма alatt nyögne, ha dicső emlékü Nagyasszonyunk Erzsébet királyné fenkölt lelkülete át nem hidalta volna az űrt, mely

a nemzet és királya között éveken át tátongott.

Azt pedig, hogy nálunk a társadalom pangásának, züllésének, széthuzódásának egyedül és kizárólag a női társadalomban tultengő és tulerősen kifejlődött hiúság, fényűzés, anyagi erőn való tullicitálás, egymás kicsinylése, a közügyek iránt való teljes érzéketlensége okozza, annyiszor meg volt már vitatva, hogy ismétlése itt szinte feleslegesnek látszik, de a bizonyítása mégis szükségessé válik.

Lássuk csak más városok hölgyeit és tegyünk egy pár szerény összehasonlítást; a fővárostól kezdve lefelé az egész országvonalon még most is él, virágozik és gyümölcsözik a „tulipán“ jegye, melyet annak idején oly hazafias lelkesedéssel, — vagy talán inkább divatmajmolással, — nálunk is kultiválták; annak a lángnak még a zsarátnoka se maradt, csak a pusztá hamuja, mely befedte a feledés szűrkeségével. A londoni magyar kiállítás fényes erkölcsi és anyagi sikere a magyar nők kezeibe volt letéve és hála az ő fenkölt lelkesedésüknek, fáradhatlan munkásságuknak meg is hozta nemzetünk számára a világoz elismerésének babérágát. És nálunk, a hol a megyében a nép maga oly eredetiségében megtartotta kézi és háziipari őseitől örökölt jelentékeny készségét, egyetlen egy nő sem akadt, a ki a londoni magyar kiállítás alkalmából hazafias felbuzdulást érzett volna, népünk megbecsülhetetlen kincsét a nagy világ előtt feltárni és ha Kolozsvárról a két lelkes hölgy báró Wesselényi Miklósné és gróf Nemess Polyxena urhölgyek felénk nem fordították volna kegyes tekintetüket, ha ők nem buzdították volna fáradhatatlanul háziiparosainkat a kiállításban való részvételre, akkor Udvarhely megye bizony aligha lett volna képviselve és aligha nyit volna meg oly szép keresetforrás iparosaink számára.

De ne is menjünk olyan messzire; maradjuk a tőszomszédságunkban és nagy lelki örömmel tapasztalhatjuk, hogy a egyes lakosságú és nemzetiségű kis Segesváron, mint virul, mint gyümölcsözik még most is a „Tulipán Szövetség“, nézzük milyen lángoló hazafisággal rendezik évenként a legelőkelőbb hölgyek a háziipari karácsonyi vásárokat, melyek a mi székely

iparunknak biztosítják azt a szép összeget, melyet eddig a behozott gyatra osztrák áruk nyeltek el...

A hol mint sajnos, nálunk még a jótékonyaság gyakorlását is egyes társadalmi osztályok, sőt felekezeti és egyéb tekintetek szabják meg, — a hol mint sajnos, nálunk, legelsőbben a nők állítják fel a társadalmi exclusiv sorompókat, ott egészséges társadalom nem volt, nem lehet és nem is lesz soha...

Pedig csak egy, egyetlen egy finomabb lelkületű, magasztosabb gondolkozású, az ember-szeretetet valódi meleg érzésétől áthatott bátor és erős női lélek kelletnék, a ki halomra döntve az ósdi előítéleteket, teljes erkölcsi erejével szétrombolná a válaszfalakat és a multnak mohos romjain, megteremthetné a megújított, egészséges városi és megyei társadalmat, mely minden vonalon megteremné a közügyek fellendülését, közelebb vezetné egymáshoz a lelkeket, — megerősítené a közbecsülést és ezáltal a közvélemény elismeréséből és hálájából hervadhatlan babérokat fűzhetne homlokára...

Mert nemcsak a jelen — de a jövő társadalom sorsa is kizárólag a nők — az anyák kezeibe van letéve; az iskolák, a tantestületek kétségtelenül arra hivatják, hogy a jelen nemzedékét hitben, erkölcsben, hazafias erényekben és gazdag tudásban a jövő számára előkészítsék és erősítsék; de minden erénynek, minden hitnek, a lélek és kedély nemesítésének legelső szent és nemes kútforrása a családi tűzhely, mely felett a gondos anyának, az igazi magyar nőnek őrangyalként kell védő szárnyait terjeszteni...

A férfit az élet gondjai, a kenyérkereset után kifejtett nehéz küzdelem nap-nap után kiszólitják a nagy vásárra, a hol olyan véres harc folyik a család szükségleteinek előteremtése körül; házórzőnek, géniusznak otthon marad a nő, — ha ugyan nem a korzón, zsurokon, fillérekben, theaestélveken tölti az idejét, — és feltő gonddal, aggódó gyöngédséggel ápolja és neveli a jövő társadalmat...

Fáj az igazság — mert keserű... de a gyógyító orvosok legtöbbjének is kellemetlen ize van és ha egészségünket vissza akarjuk nyerni, mégis kénytelenek vagyunk keserűségét megédesíteni... és lenyelni...

Higgye el nagyságos aszonyom, hogy az igazság kimondásához ép oly fájdalmas érzés vezet, mint annak meghallgatásához és megszívleléséhez.

És a mi helyi sajtónk volna a legboldogabb, ha a társadalomról általában, speciálisan pedig a mi szerény társadalmunkról csak szép, nemes és lélekemelő igazságokat mondhatna ..

Deréki Antal.

A délutáni tanításról.

— Kivonat nádasi Tersztyánszky Sándor brassói főgimn. tanár felolvasásából. —

Sok tintát és papírost fogyasztotak már el a paedagogusok annak a kérdésnek az eldöntésére, hogy megszakitott legyen-e az iskolai tanítás vagy folytonos, más szóval legyen-e délután is előadás vagy ne? A tanítás mindkét módjának vannak jó és rossz oldalai. A megszakitott tanítás előnye, hogy a tanuló szellemi munkáját délelőttre és délutánra osztja szét, meg hogy a folytonos tanítással járó kifáradásnak elejét veszi. De ha behatóbban vizsgáljuk a dolgot, azt találjuk, hogy ezen előnyök nagyon csekély értékűek. A tanuló többnyire öt órákor és már kifáradva jön haza az iskolából és akkor készülhet csak el a következő napra, ami az átlagos, de lelkiismeretes tanulónál legalább is négy órai munkával jár. Így a tanuló munkája nincs arányosan felosztva, mert a kisebb és könnyebb rész délelőttre esik. És ezen vagy azáltal segíthetünk, hogy a tanuló délutánját legalább valamivel tehermentesítjük, vagy azáltal, hogy a délutáni munkának egy órára eső részét a délelőttre tesszük, más szóval beszüntetjük a délutáni tanítást.

A másik előny is, hogy tudniillik elejét veszi a folytonos tanítással járó fáradságnak, kétes értékű, mert a fáradság meghatározását célzó kísérletek azt bizonyítják, hogy a déli szünetnek pihentető hatása vajmi kevés. Az előadó a brassói róm. kath. főgimnázium első osztályu tanulóira végzett kísérletei is ezt bizonyítják.

Evvel szemben hátránya a délutáni tanításnak a kétszeri iskolába menés, ami nagy kiterjedésű városokban még két órai idővesztéssel jár; továbbá, hogy a fáradság eltüntetésére elegendő időt nem hagy s így ez a legnagyobb hátrány a tanulót abba a helyzetbe juttatja, hogy fáradtan kell munkájának legnehezebb részéhez, a következő napra való készüléshez hozzáfognia.

De nevelési szempontból is hátrányos. A mai középiskolának főcélja a tanítás lévén, a nevelés a szülői házra hárul. Minthogy pedig a tanulót az iskola egészen igénybe veszi, úgy nevelés céljából a szülők nem foglalkoztathatják.

Ezek alapján előadó azt indítványozza, hogy az erdélyi róm. kath. Státus középiskoláiban szüntessék be a délutáni előadásokat.

Városi közgyűlés.

Szekelyudvarhely város képviselő-testülete Gotthárd János polgármester elnöklésével csütörtökön délután tartotta meg rendkívüli közgyűlését melyet mult számunkban jeleztünk.

Napirend előtt László Domokos kir. táblabíró intézett kérdést a polgármesterhez az Árpád-utcai közút víznélkülisége ügyében. A polgármester kilátásba helyezte, hogy az összes közutak jókarba helyezeséről gondoskodni fog. Hlatky Miklós megjegyzi, hogy a Rapid-kutak helyett a Zuhatag-kutakat állítsák be, mert azok sokkal célszerűbbek.

Ezután a 64, illetve 65, vagyis 70.000 koronás kölcsön felvételét névszerinti szavazással elhatározták s nyomban utána 6000 korona költséget szavaztak meg a városi vízvezetési előmunkálatok haladéktalan megkezdésére. Ez utóbbi összeget három éven át 2—2000 koronával veszik fel a költségvetésbe, hogy amugy is nagy kiadásainkat még nagyobbra ne fokozzák. Ezzel kapcsolatosan Gyertyánffy Gábor több figyelmet érdemlő buzgósággal igyekezett pártot toborozni a 18 évvel ezelőtt már elhatározott városi szabályozási tervet egy füst alatt való végrehajtására. Azonban — úgy látszik — még 18 évig is érne kell e kérdésnek, mert Gábor barátunk minden rábeszélése dacára, hívők nem akadnak a kétségtelenül nagyfontossággal bíró ügy támogatására.

A kérdéshez még Dr Solymossy Lajos, Hlatky Miklós, Dr. Sebessy János alispán, Molnár Károly és Dr Mezei Ödön szólottak. Hlatky kiemelte, hogy a városi mérnöki állást annak idején főképp azért szervezte a képviselő, hogy a szabályozási tervet is elkészítse.

A Bem-utcai telkek kisajátítása 6000, 3700, 400 K és a Ferenc-rendi zárda tulajdonát képező területnek négyszög ölenként 15 koronába kimondott.

Nagyobb vitát idézett elő a polgári leányiskola felépítésére szükséges egy holdnyi terület díjmentes átadásának kérdése. A kérdéshez Gyertyánffy, Solymossy Endre orsz. képviselő, Dr Valentsik Ferenc, majd Sándor Mózes kir. tanácsos szólottak, mely után egyhangulag a törvényes 30 napos határidőre összehívandó közgyűlés elé utalták az ügy érdemleges tárgyalását.

Farczád községnek a városi husvizsgálati körbe való bevételeit egyhangulag kimondották. Tudomásul vették a Sós-fürdő-hid építésére vonatkozó versenytárgyalás eredményét, mely szerint 7428 K-ért Galter építész vállalkozott.

A fazekas ipartársulatnak adandó ingatlan átadása ügyét újabb 15 napos határidőre kitűzték.

A városi villamos-telep részére javaslatba hozott szénraktár építése ügyét előkészítés végett napirendről levették. Ezzel kapcsolatosan a villamvilágítási szabályrendelet kinyomtatását elhatározták.

A realiskola feljárója mellett levő teleknek jóváhagyás előtt leendő átadását kimondották. A régi vágóhid bejáró utja megvételének ügyét 30 napra kitűzték. Aapidijasok fizetését 2 K 40 fillérben állapították meg. Mig a régi malom molnárházának nyilvános árverésen leendő eladását elhatározták és az ujonnan nyitott barompiaci utat azon a részen áthelyezik. Kénossy Margit illetőségét nem ismerik el. Az ipariskolai tanítók választására vonatkozó határozatot hatályon kívül helyezték. A közdülő utak fűtermése,

a régi malomrét fűtermése, a szombatalvi hid közt levő fővénytelep bérbeadásáról szóló szerződéseket — noha a tanács mellőzte a képviselőnek azon korábbi rendelkezését, hogy az ílyesmiknek határideje hirtapilag is közöltessék — jóváhagyó tudomásul vették. Végül pedig a városi virilisek névjegyzékének összeállítására 3 tagot kiküldvén, a közgyűlés este 6 órákor véget ért.

Az iparosképzés.

Bár az utóbbi években, mióta fönt kiadták a jelszót, hogy Magyarországot iparállammá kell tenni, feltűnően neki lendült az iparosképzés, még mindig elmondhatjuk, hogy van elég kivánnivaló. Az inasoktatás, az iparosképzés alapja még mindig nem áll azon színvonalon, melyen mi szeretnők. Eleve is kijelentjük, hogy ez nem az ipariskolai tanítókon mulik. Azok jobb ügyhöz méltó lelkesedéssel, kitartással és türelemmel oktatják az inasgyerekeket, s az írás, olvasás, számtani alpműveletek, s egyéb alapvető tudományokra abban a pár órában, melyet a fiuknak a műhely, meg a majszterné asszony meghagy, de az még kevés arra, hogy az illető inasból jó iparost, jó segédet faragjanak. Azért van, hogy a felszabadult inasokból olyan gyatra segédek válnak, kik a saját kenyérkereső iparpályájukon is félkontárok maradnak. De ha tudnak is valamit, abban nincs köszönet. Gépiesen végzi munkáját, de szakszerűen művelt iparos ekkor sem lesz belőle.

A mi most fejlődni kezdő iparunk pedig szakszerűen művelt iparosokat kíván és addig, míg olyan iparosokkal nem bírnak, kik a mesterségben előforduló találmányokat, vívmányokat nem tudják, azokat felfogni nem képesek, addig iparunk, bár-hogy is pártoljuk, csak tengődni fog és a versenyt a külfölddel felvenni képes nem lesz. Arra kell törekedni tehát, hogy az iparos a szakmájához szükséges elméleti tudást a gyakorlat mellett elsajátíthassa. Ez pedig úgy történhet leghelyesebben, ha már az inasiskolában szakoktatókat alkalmaznak és így az inasgyerek elsajátít bizonyos gyakorlati tudást is.

A mód ezen eszme megvalósítására önmagától kínálkozik. Minden városban, minden iparágban van olyan szakképzett iparos, a kit egész bátran meg lehet bízni azzal, hogy a saját szakmájából inasokat kenyérkereső iparban oktassa. A tanrend beosztása nem olyan, a mit az inasok érdekében és javára változtatni nem lehetne. Egy-egy órát be lehet szorítani annak az iparosnak, ki a tanoncokat iparukban tovább képezni hivatott és hajlandó.

Az inasok kétségtelenül sokkal szivesebben látogatják ezeket az előadásokat, melyeken nemcsak theoretikus ismereteket, de gyakorlati tudást is szerezhetnek, s mert kedvvel, ambícióval, igyekezettel teszik magukévá azt, a mit képzésükre a szaktanító előad, a törekvő inasból igyekvő segéd, s ebből értelmes, szakmájában otthonos mester lesz.

A mit az inas tanul, annak a segéd veszi hasznát, mert az inasokorában magáévá tett tudást tovább

fejlesztheti saját jószántából az est kurzusokon.

Mindezeknek a megvalósítása pedig az ipartestületeknek és az iparkamaráknak lenne a feladata, de a tehetősebb gazdák önkéntes adományaikkal is minden bizonnyal hozzájárulnának ahhoz, hogy szakoktatók oktassák az inasokat. A mi pedig az iparosok továbbképzését, az esti tanfolyamokat illeti, hisszük, hogy maguk a segédek tandijakból járulnának hozzá a kurzus létesítéséhez, mert mindegyiknek fővágya az, hogy mesterségében magát tökéletesítse és az újabb kor vívmányának mesterségére vonatkozó részét megismerje. Ajánljuk mindezt az illetékes hatóságok figyelmébe, s hisszük, hogy mindent megfognak tenni, miszerint úgy az inasokat, mint a segédeket szakoktatók képezzék ki.

Ezzel nemesak azt érzük el, hogy az iparos mesterek körében is nemes verseny indul meg azért, hogy mint ipari szakoktató az iparban való kiválóságának az elismerését kivívassa, hanem azt, a mire legfőképp törekszünk, hogy iparosaink már inasokorukban kellő kiképzést nyervén, csakugyan alapját vessék meg a magyar iparnak, a jövő ipari Magyarországnak.

LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, november 7.

Belgrádban a héten vált nyilvánvalóvá, hogy György herceg pétervári kirándulása teljes kudarcot vallott. Oroszország nem hajlandó a szerb hóbortot istápolni, nem hajlandó a hevesvérű trónörökös kalandjait támogatni és nem hajlandó Szerbiát semmiféle meggondolatlan lépésében segíteni. Nemesak kudarcot vallott György urfi kirándulása, hanem a szerb trónörökös olyan leckét kapott, amely méltán lehangozhatta az összes szerbeket. Az orosz kormány nem hajlandó elismerni az anneksiót, de nem hajlandó támogatni semmiféle lépést a kettős monarchia ellen. Belgrádban valóságos pánik tört ki ezekre a hírekre. Fokozta a kétségbeesést az az álhir is, hogy Magyarország-Ausztria erősebb lépésekhez folyamodott immár, sőt csapatai a szerb határra vonultak. A hadügyminisztérium rendelkezése ugyanis dunai flottánk már meg is jelent Zimony előtt s ott manővrozott. Mint hivatalosan jelentik, ezek a flottilla gyakorlatok hosszabb ideig fognak tartani; sőt a dunai monitorok téli állomásra nem jönnek megszokott kikötőikbe, hanem Zimonyban maradnak.

Egy távirati belgrádi kormánykommuniké, amely kissé homályos, közli, hogy az eddig Belgrádban állomásozó csapatokat a várostól keletre levő határszéli Rockába vezényelték. Ezzel az eljárással a szerb kormány, amely egyben azt is kijelenti, hogy „korrekt magatartást tanusít”, ismét olyan provokálást engedett meg magának, amelyet Ausztria-Magyarország nem fog nyugodtan tűrni.

A szerb kormány, amely nagyon jól tudja, hogy ameddig Magyarország-Ausztriának nem ad komoly okot rá, nincs mitől félnie, merész

játékot üz, amikor olyan intézkedéseket tesz, melyek valóságban nyugtalanságra adnak alkalmat. Ha Szerbia hamar be nem szünteti provokáló magatartását, itt nálunk is türelmüket fogják veszíteni az illetékes körök s a szerbiai uraknak, dacára a magas védnökségnek, melyvel dicsekednek, jól a körmükre fogunk koppintani. A királyi ifju vakmerő kiáltásai: „Háboru saját felelősségre!” — éppoly keveset fognak ezen változtatni, mint a nagyon hangoztatott orosz barátság.

Belgrádban pánikszerű izgalom fogta el a kedélyeket. Az orosz és angol nagykövet t. i. megjelentek a külügyminiszteriumban és kormányunk nevében azt a tanácsot adták, hogy a szerb kormány gondoskodjék a szerb nép provokáló magatartásának megszüntetéséről, nehogy Ausztria-Magyarországnak alkalom adassék a háboru megtételére. A szerb kormány a legnagyobb titokban tartotta a nagykövetek látogatását, mert a népet mindvégig abban a hitben akarta tartani, hogy a trónörökös és Pasic oroszországi utazásának nagyon kedvező eredményei vannak. Este azonban a követek látogatása kitudódott és óriási izgalmat keltett. Az emberek ezenkívül kalandos híreket is újságotak egymásnak, így többek között azt, hogy osztrák csapatok Szemendriát máris megtámadták. A városban egyre tartja magát a hír, hogy a kormány közléseket kapott, amelyek arról szólnak, hogy Ausztria-Magyarország erősen készül a háborura, éppen ezért az egész belgrádi helyőrséget készenlétbe helyezték és csoportokat indítottak Obrenovác és Szemendria felé. Azt a hirt is korpoltálják, hogy Hercegovinában montenegróiak felrobbantottak egy osztrák erődöt. — Ebből a híresztelésből mindössze annyi igaz, hogy a szerb erősségek tegnap este óta készenlétbe állanak és hogy a Duna-Száva-menti erődöket megerősítették.

KÜLÖNFÉLEK.

— **Rp. Keserű labdacok** a Bömböldé részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Olyan egy nap mint a másik
Tétlen szürkeségbe mállik,
Sehol vihar, sehol felhő,
Soha egy kis csata nem jó.

Szinte bántó a némaság,
Hulló levél, száraz faág,
Ilyen tétlenség, ha eljő
Mégbenul a férfierő.

Harcban edződik a lélek,
Harcot kíván minden féreg,
Mig a vihart csendben várjuk,
Lassacsán elpityázunk.

A korcsmáros csak hallgatja,
Harcra vágyik ő mindenha;
Mert ha csendes lesz a határ
Korcsmája is üres lesz már
S a nagy haszon mind másra vár.

Dr Veritas.

— **Az országos függetlenségi és 48-as párt** kedden, e hó 10-én d. u. 5 órakor Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter elnöklésével a párt

Erzsébet-körúti körhelyiségének tanácstermében értekezletet tart.

— **Az erdélyi róm. kath. Státus** igazgató-tanácsának évi jelentéséből a megyénkre vonatkozó egyházi építkezésekre vonatkozólag, a következőket közöljük: az erdélyi róm. kath. vallásalapból ebben az évben egyházi építkezésekre engedélyeztettek: a korondi templom építésére első részletül 5000 K; a máréfalvi templom kijavítására 800 korona; az etédi paplakás kijavítására 1400 korona; a homoródalmási templom építésére 4000 korona; a székelyudvarhelyi templom és paplakás kijavítására első részletül 7000 korona; a böződjfalusi paplakáshoz gazdasági épületek építésére 2600 korona; a székelyudvarhelyi templom alapcsövezésére 894 K 32 fillér; a szentdemeteri kántori lakás építésére 793 K 42 fillér.

— **A helybeli Oltáregylet** által rendezendő kiállítás fedezésére özvegy Tamási Péterné és Lukácsffy Péter gyűjtőívén következők adakoztak: özv. Ugron Lázárné egy drb valódi arannyal himzett fehér selyem Causula teljes felszereléssel. Dr Valentisk Ferencné 1 drb festett fehér selyem oltárterítő. Medgyesy Emma egy drb karing, point-lace munkából. Özv. Gróf Mikes Benedekné 50 K, özv. Szarka Árpádné, Fröhlich Ottóné, Szentferencendi zárda 10-10 korona, Stratzinger Emilné, özvegy Balássy Lajosné, Barcsay Károlyné 5-5 K, Dr Soó Rezsőné 4 K, Dézsy Antalné, Szentpétery Károlyné 3-3, Balássy Ignácné, özv. Walter Vilmosné, Szenkovits Jánosné, özvegy Tamás Ferencné, Kassay Dénesné, Dr Kovács Jenő, Szombatfalvy Lajos, N. N. 2-2 K. Mészáros Zoltánné 1 K, összesen 122 K.

— **Garázdálkodók.** Mint bennünket értesítenek, a legutóbbi napokban néhány eddig ismeretlen suhancnak különös kedve telik abba, hogy éjnek idején az üzletek cégtábláit megrongálja, vagy garázdálkodásból leemeli és elemeli; így történt ez legközelebb Sikolya József fodrászüzleténél és megelőzőleg más helyeken is. Erre az éretlen rosz tréfára és annak elkövetőire felhívjuk rendőrségünk figyelmét és bárkik legyenek is a tetten ért garázdálkodók, példásan meg kell büntetni, hogy ennek a vagyon és tulajdonrongálásnak vége vessék.

— **Katonatemetés.** Szinte megdöbbentően peregnék a fekete lepellel tompított dobok... Katonát temetnek... egyet a sok közül, a ki könnyebbnek találta a halált, mint az életet... Bajtársai, fellebbvalói lehorgasztott fővel kísérik az egyszerű koszorúkkal borított koporsót; talán szorongó szívvel azt gondolják: ma neked, holnap nekem. Mi érlelte az egyszerű székely fiút olyan hőssé, hogy bátran szemébe mert nézni a halálnak, ne kutassuk, ne firtassuk; hisz hozzátartozói a kik könnyázott arcra követték szerettüket az utolsó útjára, szintén a nagy kérdés felett látszottak töprengeni. Megirta levelét: Édesanyám, ne búsuljon, mindhiába... Egy legény nyel kevesebb lett, a kaszárnyába, aztán eldobta magától az életet. Legyen neki könnyebb a pihenés, mint a milyen az élet nagy terhe volt.

— **Szabászati tanfolyam.** Ezennel tudomására hozatik mindazon helybeli és vidéki, szabómester és segédeknek, hogy a jövő évi január hóban egy három hétre terjedő ingyenes szabászati tanfolyam fog megnyitni Jakabos Miklós helybeli szabómester vezetése mellett. Felhívhatnak tehát mindazon mesterek és segédek, kik azon részt óhajtanak venni, hogy legkésőbb folyó hó 14-ig Hargita Nándor helybeli szakiskolai igazgató, vagy Jakabos Miklós helybeli szabómesternél jelentkezzenek.

— **Szabad lyceumi előadások.** A vasárnapi munkásképző bizottság az ipari munkások szabad lyceumi előadásainak 1908-9. évi sorozatát szervezte s így az előadások már e hó 15-én a jövő vasárnap megkezdődnek. Nem kell részleteiben ismertetni ezen fontos kulturális intézményt, hiszen önmagát megismertette az eddig megtartott csaknem 100 előadás, melyet több mint 15,000 hallgató kísért figyelemmel s így él a közönség lelkeben ezen előadások hallgatása iránti vágy és szeretet s tudom többen óhajtnak, várják azok megkezdését. Midőn a tanulni vágyó közönség ezen körülményről tudomást szerez, óhajtanó lenne, hogy a környezetében levő iparos vagy bármilyen tanuló ifjúságot, segédek s minden érdeklődő hozzátartozóját, ismerősét buzdítaná ezen ingyenes és igen hasznos ismereteket nyújtó előadások látogatására; az iparos ifjúságot pedig a szebbnél-szebb költemények tanulására s így szavatok tartására. Nemcsak sok szépet hallhat ezen előadások szorgalmas látogatója, de a szereplő ifjúság Petőfi összes költeményeinek szép kiadásu példányát is kapja emelkül. Az előadások mindig vasárnap délután 2 órakor kezdődnek a Polgári Kör nagytermében (régi városháza). Igyekezünk tudásunkat gyarapítani, lelkünket művelni és látogassunk el mindnyájan a hasznos előadásokra!

— **Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága** szerdán, e hó 11-én délelőtt 9 órakor tartja ülését a vármegyeház kistermében.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap november hó 8-án Naszód, Tövis; 9-én Bolkács, Csikesekefalva, Csikszentmárton; 11-én Bágyon, Kisselyk, Kovászna, Magyargyerőmonostor, Marosvásárhely, Sárkány, Szerdahely; 12-én Barót, Farkaslaka, Szilágy-nagyfalu; 13-án Csokmány, Sárosberkesz, Tasnád, Vajdahunyad; 14-én Batos; 15-én Egerbegy, Magyaros, Riomfalva; 16-án Resinár, Szászhalom, Szentágota; 18-dikán Beszterceze.

— **A Szent Antal társaság** ezen évad első estélyét ma, nov. 8-án vasárnap tartja a róm. kath. főgimn. nagytermében a következő műsorral: 1. Ének szent Antalhoz, előadja Szabó Antal. 2. Igazgatói megnyitó, tartja Gróf Mikes János főesperes plebános. 3. Énekel özv. Mihálovits Béláné, zongorán kíséri Németh Gyula. 4. Szaval Dézsy Ilona. 5. Szabadelőadást tart: Orbán János kereszturi plebános. 6. Jugenderimverung Berióttól. Előadják zongorán Fröhlich Ottóné, hegedün Barcsay Béla. 7. Szaval Dobay Tibor. 8. Ének Nagyasszonyunk hazánk reménye. Előadja Szabó Antal. Kezdeté este fél 8 órakor.

— **Az Udvarhelykörü „Dávid Ferenc Egylet”** folyó évi november hó 18-án Homoródszentpéteren tartja őszi közgyűlését, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. Karácsonfalva, 1908 évi november hó 4. Demeter Dénes, elnök. Ürmösi Károly, titkár. Targyisorozat: a) Templomban: (d. e. 10 órakor) 1. Alkalmi ima, Gál József recsenyédi lelkész által. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szaval ifj. Deák Mózesné urasszony. 4. Felolvasás tartja Györffy István, homoródszentmártoni áll. ig.-tanító. 5. Elnöki bezáró. (Közreműködik az egyleti dalkör.) b) Iskolában: (10 percnyi szünet után.) 1. Hivatalos ügyek intézése. 2. Indítványok, előterjesztések. 3. Jövő gyűlés helyének megállapítása. Tudnivalók: Közébédéről — melynek díja személyenként 2 K 20 f. — a jelentkezések a helybeli lelkészhez 15 ig okvetlenül megteendők. 2. az egyleti persely a kegyes adományok részére ki lesz téve.

— **Az erdélyrészi Méhész-Egylet** igazgatóválasztmánya Kolozsvárt, ma vasárnap délután 3 órakor tartja rendes választmányi ülését, a városháza közgyűlési termében.

— **A Dávid Ferenc Egylet** Kolozsvárt október 30-án tartotta 24-ik évi közgyűlését báró Petrichevich Horváth Kálmán elnökle alatt; az ülés a Himnusz eléneklésével vette kezdetét, utána Ozsváth Gábor felsőfehérkörü esperes mondott áhitatos imát; majd az elnök tartotta remek megnyitó beszédét, melyet általános éljenzéssel fogadtak; ezután következett a titkári jelentés, melyből közöljük, hogy a kereszturi fiókegylet 3 erős tagra oszlak, ugy-mint a ravai, gagyvi és Nyikómenti kör, melyek mindegyike több gyűlést tartott. Az udvarhelyi kör két gyűlést tartott felolvasásokkal, szavatokkal és jeles énekkarával; a községekben összejövetelt tartottak: Almáson, Karácsonfalván, Jánosfalván, Városhalván, Szentpéteren és Szentpálon. A kör elnöke Sándor Gergely tizenkét évi buzgó és eredményes munka után megvált elnöki tisztétől, érdemeit a közgyűlés hálás elismeréssel méltatta és helyébe Demeter Dénes karácsonfalvi lelkészt választotta meg.

— **A „Székely Társaság”** tegnap, szombaton délután 5 órakor tartotta választmányi ülését a vármegyeház kistermében, Mátéffy Domokos elnökle mellett, melyen az augusztusi nagygyűlés erkölcsi és anyagi eredményéről számoltak be. Az eredményt lapunk jövő számában közöljük.

— **Kolera,** tifusz, köszvény és tüdővész valamint más súlyos betegségektől szabadulhat, ha az „Élet Könyvét” gondosan átolvassa. Ára 3 korona. A „Székely-Udvarhely” előfizetőinek 1 korona. Kapható Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében.

— **Jubileum.** Maros-Torda vármegye tanítótestülete csütörtökön, e hó 5-én délelőtt 10 órakor a vármegyeház nagytermében tartott diszgyűlésén ünnepelte Deák Lajos kir. tanácsos tanfelügyelőségének 25 éves jubileumát; a terem a szó szoros értelmében zsufolásig megtelt előkelő közönséggel. A „Himnusz” eléneklése után Lénárt Jó-

zsef tiszteletbeli elnök mondta a jubiláns érdemeit ékes szavakban méltató üdvözlő beszédet. Azután ifjú Ugron Gábor főispán üdvözölte gróf Apponyi Albert közokt. miniszter nevében. Az iparkamara részéről Szakács Péter, a „Székely Társaság” nevében László Gyula üdvözölték a jubilánst, ki könnyekig meghatva fogadta és köszönte a tisztelet és szeretet megnyilvánulását. Az üdvözlőkhöz mi is tiszta szívvel csatlakozunk, kívánván, hogy Deák Lajost, a magyar tanügy és a székely érdekek lelkes harcosát a Mindenható még igen soká éltesse!

— **Az amerikai elnökválasztás.** Az Egyesült Államok törvényei szerint minden negyedik év november hónapjának első keddjén elnökválasztás van. Az elmúlt kedd ezért volt hát nevezetes. Óriási érdeklődéssel készült Amerika erre a napra és ez az érdeklődés Európában is meglehetősen hullámokat vert. Ma már ismerjük e döntő nap eredményét: William Howard Taft lett az Egyesült-Államok köztársasági elnöke, óriási szavazattöbbséggel.

— **A Székely-Egyesület,** ez évi rendes közgyűlését f. é. dec. hó 5-én, szombaton d. u. 5 órakor tartja meg Budapesten, a Rottenbiller-utcai polgári fiúiskola tanácskozótermében (Rottenbiller-utca 37/4) mely gyűlésre az egyesület alapító és rendes tagjait tisztelettel meghívja a központi választmány határozatából Bedő Albert, elnök. Targysorozat: 1) Titkári jelentés az egyesület ez évi működéséről. 2) Jelentés az 1907. évi pénztári számadásról; a pénztár jelenlegi állapotáról s az 1909. évi költségvetés megállapítása. 3) Elnök, alelnökök központi és vidéki választmányi tagok választása. 4) Indítványok.

— **A székely gabonarakar-szövetkezetek első éve.** Nehéz küzdelmek között mozgott a székely gabonarakar-szövetkezet az első félévben, de már a második félév megerősítette működését, ami számokban kifejezve a jelentés szerint úgy fejeződik ki, hogy az első félévben 2,148.773 kg. a beraktározott termény, már a második félévben 4,536.206 kg. vagyis kétszerese. A szövetkezet a hádseregellátásban is résztvevő 33 vagon zabbal. A tagok száma 72. Az üzletrészeké 530. Eddig teljesen befizetett 45.700 korona. Pénztárforgalma 1,045.326 korona volt. A szövetkezet hatásosabb működésére nagy hátránnyal voltak a múlt évi rossz gabonatermés, valamint a drága pénzügyi viszonyok.

— **Az Ágostonfalva—Kézdivásárhely—Sósmezőn át a Feketetengerig** tervbe vett vasut ügye örövendetesen halad előre. Korányi Kálmán kereskedelemügyi miniszteri műszaki tanácsos vezetése alatt Blau Gy. engedélyes építész mérnök és Hantó Tamás mérnök közvetlenül a közgazgatási bejárás előtt a közeli napokban bejárták az Ágostonfalva—Mikóújfalva—Kézdivásárhely—Sósmezőn át a Feketetengerig tervezett vasut vonalnak hazarészünkön átvonuló részét, hogy a közigazgatási bejárás mielőbb elrendelhető lehessen. A közigazgatási bejárás előreláthatólag már november hó folyamán, de legkésőbb december hó elején meg fog történni.

Humoros apróságok.

Gyászban. „Emma, az a te gyászruhád nekem sehogyse tetszik, rosszul van szabva.”

— Nem baj édesem; hiszen csak egy távoli rokonom miatt gyászolok.

Törvényszéknél. Elnök a vádlotthoz: „Maga éppen harmadszor van már itt!”

Vádlott: S azután? Az elnök ur meg mindennap itt van!

Megszokás. Góbé: Doktor ur instálom, csak keserű orvosságot ne tessék írni!

Doktor; Hát milyen legyen?

Góbé: Már csak inkább olyan pálinka izü, mer' hát ahhoz már szokva vagyok.

Modern szerelem. Vilma: Igaz, hogy atyád csak részletekben fogja kiadni hozományodat?

Tusi: Ugy van édesem, azt akarja, hogy férjem szerelme tovább tartson.

Buesuzás. „Óh édes angyalom, nem hül el szerelmed, amíg távol leszek?”

— „Dehogy; minél tovább maradsz, annál jobban foglak szeretni!”

Közli: Fülel Sz. Lajos.

Serdülő lányok és fiúk

erősökké és vidorokká fejlődnek, elvesztik lehangoltságukat, hogyha a szükséges táplálékot

Scott-féle Emulsio

alakjában élvezik, a mely az összes erősítő szerek között a legkiválóbb.

Orvosok és bábák a SCOTT-féle Emulsiót a legmelegebben ajánlják az utóbbi 32 év óta. Édes, mint a tejszín.

Könnyebben emészthető mint a tej.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógytárban

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle mód-szer védjegyét a halászt — kérjük figyelembe venni.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől.

Szám: 348—908.

Meghívó.

A gazdasági egyesület választmánya folyó hó 9 én d. e. 11 órakor a vármegyeház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívotnak.

Targysorozat:

1. Jelentés a hátrálékokról.
2. Jelentés a Gróf Károlyi Sándor szobrának leleplezéséről.
3. Az egyesület 1909 évi munkaprogramjának megállapítása és a közgyűlés napjának kitűzése.
4. Folyó ügyek.

Szekelyudvarhely 1908. november 5 én.

Az elnökség.

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

Török szerencséje — örök! Aki nem hiszi — próbálja meg: vásároljon m. kir. szab. osztálysorsjegyet az 1908. nov. 19. és 21-én kezdődő XXIII. sorsjátékhoz **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám alatt, hol **Török-féle** osztálysorsjegyek még kaphatók s meg fog győződni, hogy egy huzási nap sem mulik el, amelyen Magyarország legnagyobb bankháza: **Török A. és Társa** rt.-nál a vevőknek nagyobb nyeresemény ne jutna, mert hát mindig igaz marad, hogy **Török szerencséje — örök!**

Dr Wagner Vilmos
Menthol sóborszesz, sóval a legjobb házi-szer, minden esetben, a mikor sóborszesz használata ajánlatos.
Kitűnő hatása. Egy üveg ára 1 K. Kapható a legtöbb gyógyszerárban, drogeriában és fűszerkereskedésben vagy közvetlenül „Isten szeme” gyógyszerárban Teke (Kolozsmegeye.)

Udvarhelyvármegye Székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

2799—908. szb. szám.

Haszonbérleti hirdetmény.

Kápolnásfalu község tulajdonát képező „HOMORÓD” gyógyfürdőt a hozzá tartozó területtel, meleg és hideg fürdőkkel, az ivóvizek szabad és díjtalan használatával, a fürdő és laképületekkel s azoknak összes felszerelésével, jégveremmel, a korcsma és vendéglővel **Kápolnásfalu községkúszánál 1908. évi november 21-én d. e. 10 órakor** kezdődő nyilvános árverésen 1909. június 1-től 1912. évi szeptember 1-ig terjedő időre haszonbérbe adja.

Részletes feltételek alólírott főszolgabírónál és Kápolnásfalu község előljáróságánál megtekinthők.

Szekelyudvarhely, 1908. október 7 én.

Dr Demeter Lőrinc,

főszolgabíró.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller
pótléka
egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, oszúznál és meghűléseknél, bedörzsölésésként** használva.
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest. **D. Richter** gyógyszerára az „Arany croszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Sz. 998—1908.

Árverési hirdetmény.

Alólírott községi előljáróság közhírre teszi, hogy Kápolnásfalu község tulajdonát képező bolt és korcsmahelyiség, a ozzátartozó lakszobák, pince, csür, istálló és színnel, valamint a hozzátartozó kerttel és kuttal együtt **1908 november 15. napján** delután 2 órakor a község házánál haszonbérbe adatik 1908. december hó 1-től számítandó 3, esetleg 6 évre.

Kikiáltási ár 500 K, bántpénz ennek 20 százaléka. Bérlo a szerződés megkötése után a bérleti idők tartamáig egy körülánl italméresi engedélyre jogot tarthat, mely engedély minden akadály nélkül a nagyméltóságu m. kir. pénzügyminiszter urnak 109646—1908. sz. engedélye alapján meg adatni.

Kápolnásfalu, 1908. október 22-én.

Az előljáróság.

Both Lázár,
k. bíró.

Menyhárt János,
k. jegyző.